

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ КАДРОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ АГРАРНОГО СЕКТОРА ЕКОНОМІКИ В ГЛОБАЛІЗОВАНОМУ СВІТІ

Саладєй В.Н.

Україна, Харків, Харківський національний аграрний університет ім. В.В. Докучаєва

В статтє определяются факторы, которые обуславливают необходимость существенного обновления воспроизводства кадрового потенциала АПК и намечаются пути его реализации.

Відомо, що аграрний сектор нашої держави знаходиться нині в дуже складному становищі. Незважаючи на це Україна проголошує курс на швидкий вступ до СОТ, інтеграцію економіки в європейське і світове співтовариство, де сільське господарство, особливо в розвинених країнах, перейшло на інноваційно-інтенсивний шлях розвитку. В таких умовах суттєво зростають вимоги до рівня кваліфікації, професійних навичок, інтелекту спеціалістів-аграріїв.

Важливо також враховувати динаміку змін у потребах людського капіталу в аграрному виробництві. Вона характеризується його скороченням в країнах заходу внаслідок впровадження інтенсивних технологій на базі високопродуктивної техніки. Так, чисельність працездатного сільського населення в них за період з 1950 по 2004 р. зменшилася з 137 до 44,1 млн чол., або більш, як у три рази, а у Франції та Німеччині майже у вісім разів. У цих країнах кожна працездатна людина, зайнята на селі, виробила у 2004 р., у середньому 22,4 т зерна, майже 2,5 т м'яса і 8 т молока проти відповідно 982, 116 і 205 кг у країнах, що розвиваються [1]. Подібні тенденції прискорюються і на теренах України. Крім того, глобалізація, як свідчить практика, „виштовхує” на периферію цивілізаційного розвитку перш за все ті країни, що неспроможні впроваджувати найсучасніші досягнення НТП та інноваційні розробки, а також створювати власний науково-дослідний потенціал.

Виникає цілком справедливе питання про те, чи в змозі вказані вище завдання реалізувати сучасний аграрний кадровий потенціал України. Після розпаду СРСР, в умовах непродуманого, нерідко стихійного реформування АПК, значна кількість найбільш кваліфікованих спеціалістів або перейшла працювати в інші галузі народного господарства, або емігрувала в Росію, Білорусію та інші держави. Ті фахівці, що залишились на селі, втратили в значній мірі свій кваліфікаційний рівень. Дуже невелика їх кількість проходила перепідготовку в тих чи інших формах. Слід також

відмітити, що навчальні заклади, які здійснюють післядипломну освіту мають для цього застарілу навчально-матеріальну базу. В них слабкі зв'язки з виробництвом, не здійснюються серйозні наукові дослідження. З іншої сторони є нагальна необхідність в підвищенні якості підготовки нових поколінь спеціалістів.

Трудовий потенціал є самостійним об'єктом інновацій, його розвиток є однією з кінцевих цілей реалізації інноваційної, соціально-орієнтованої моделі ринкової економіки. Водночас він є повноправним суб'єктом інноваційного розвитку, що відіграє провідну роль у забезпеченні стабільності та конкурентоспроможності сільського господарства. Але в умовах від'ємної демографічної ситуації, коли збереження, а тим паче нарощування трудового потенціалу на селі за рахунок збільшення чисельності населення та його працездатної частини стає неможливим, основне навантаження з відтворення трудового потенціалу переноситься на фактори інтенсивного характеру. Інакше кажучи, вимоги до спеціалістів АПК, чисельність яких скорочується, значно зростає. Подолати це протиріччя можна тільки за рахунок значного підвищення якості їх відтворення. В той же час одна з головних проблем сучасної освіти в Україні пов'язана з неадекватністю її стратегічної спрямованості розвитку світової цивілізації. „Стати повноцінним учасником глобальної економіки може лише та країна, в якій інтелектуальні професії стали масовими, а інвестиції в розвиток людського капіталу – найвагомішими і найефективнішими” [2]. Для того, щоб в АПК сформувався кадрово-управлінський корпус, здатний вивести його на інноваційні методи господарювання потрібно здійснити такі кроки.

По-перше, переглянути структуру аграрних навчальних закладів (професійно-технічних училищ, технікумів, вузів всіх рівнів акредитації), з метою їх об'єднання і створення потужних учбово-навчальних комплексів, які могли б забезпечити істотне підвищення професійної, соціальної та територіальної мобільності робочої сили шляхом відповідної професійно-освітньої підготовки.

По-друге, оновити номенклатуру спеціальностей, за якими училища та вузи готують фахівців.

По-третє, здійснити науково обґрунтовану спеціалізацію навчальних закладів з урахуванням їх історії, місцезосташування, специфіки викладацького корпусу, його досвіду, кваліфікації та процесів, що відбуваються у світовій продовольчій сфері.

По-четверте, законодавчо зацікавити роботодавців АПК в участі їх у формуванні змісту аграрної освіти, сприянні професійно-практичній підготовці фахівців через проведення практик, курсового та дипломного проектування безпосередньо на сільськогосподарських підприємствах.

По-п'яте, забезпечити відновлення та подальший розвиток системи навчання кадрів на виробництві як суттєвого чинника підвищення якості робочої сили. Зацікавити роботодавців у збільшенні інвестицій у довгостроковий розвиток людського капіталу в сільській місцевості.

По-шосте, суттєво перебудувати організацію та зміст післядипломної освіти, підвищення кваліфікації керівників, спеціалістів усіх рівнів, робітників аграрного сектора. Створити умови для професійного навчання протягом усього трудового життя, бажання працівників самостійно підвищувати свій професіональний рівень.

По-сьоме, збільшити асигнування з державного бюджету на вдосконалення та розвиток аграрної освіти.

Перелік посилань

1. Власов В. *Тенденції та проблеми глобальних процесів у світовій продовольчій сфері* // *Економіка України*. – 2006. №3. – С.77.78.
2. Юценко В. *Турбота про вчителя – надія на майбутнє* // *Вища школа*. – 2005. – №3. – С.4.